

SEMINÁŘ Č. 3

Téma semináře:

- *argument a contrario versus argument a minore ad maius*
- *denegatio iustitiae*
- *nedostatečné odůvodnění rozhodnutí*
- *nepřípustnost fragmentárního čtení textu zákona*

Příklad č. 1

ústavně konformní výklad

argument a contrario versus argument a minore ad maius

Panu X. byl dle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. po válce zkonfiskován zemědělský majetek, neboť byl německé národnosti. Neztratil však vůbec československé státní občanství dle dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., neboť se i za nacistického režimu přihlásil v úředním hlášení za Čecha. Po pádu komunistického režimu požádal o vydání nemovitostí dle restitučních předpisů. Jeho žádost byla zamítnuta s odůvodněním, že nespĺňuje podmínku stanovenou v restitučních předpisech – totiž, aby znovu nabyl československé státní občanství. Pan X. však nemohl opět nabyt toto občanství, neboť je nikdy nepozbyl.

§ 1 dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb.

(1) Českoslovenští státní občané národnosti německé nebo maďarské, kteří podle předpisů cizí okupační moci nabyli státní příslušnosti německé nebo maďarské, pozbyli dnem nabytí takové státní příslušnosti československého státního občanství.

(2) Ostatní českoslovenští státní občané národnosti německé nebo maďarské pozbývají československého státního občanství dnem, kdy tento dekret nabývá účinnosti. (*pozn.: t.j. 10. 8. 1945*)

(3) Tento dekret **se nevztahuje** na Němce a Maďary, kteří se v době zvýšeného ohrožení republiky (*pozn.: t.j. od 21. 5. 1938 do 31. 12. 1946*) přihlásili v úředním hlášení za Čechy nebo Slovaky.

...

§ 2

(1) Osobám, spadajícím pod ustanovení § 1, které **prokáží**, že zůstaly věrně Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem, zachovává se československé státní občanství.

(2) Žádost o zjištění, že československé státní občanství zachovává, lze podati do šesti měsíců od počátku účinnosti tohoto dekretu...

- - -

§ 1 odst. 1 dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb.

S okamžitou platností a bez náhrady se konfiskuje pro účely pozemkové reformy zemědělský majetek, jenž je ve vlastnictví:

a) všech osob německé a maďarské národnosti bez ohledu na státní příslušnost,

...

- - -

§ 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb.

Oprávněnou osobou je státní občan České a Slovenské Federativní Republiky, který **ztratil majetek podle dekretů** prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, nebo dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy, neprovinil se proti československému státu a **nabyl zpět občanství** podle zákona č. 245/1948 Sb., o státním občanství osob maďarské národnosti, zákona č. 194/1949 Sb., o nabytí a pozbývání československého státního občanství, nebo zákona č. 34/1953 Sb., jímž některé osoby nabytí československého státního občanství, pokud se tak nestalo již ústavním dekretem prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské, a jehož majetek v rozsahu určeném zvláštním předpisem přešel na stát.

- nález Ústavního soudu ČR ze dne 26. 3. 1996, sp.zn. Pl. ÚS 48/95

Příklad č. 2

denegatio iustitiae

Stěžovatel pan X. uplatnil nárok ke konkrétním nemovitostem dle restitučních předpisů (zákona č. 229/1991 Sb.). V následném soudním přezkumu však soud shledal, že na případ pana X. nelze aplikovat restituční předpisy, neboť se vrácení svého majetku má domáhat dle obecných právních předpisů. Stěžovatel následně podal žalobu na určení vlastnického práva k dotčeným nemovitostem. Ta byla ovšem obecnými soudy zamítnuta mimo jiné s odůvodněním, že dle stanoviska pléna Ústavního soudu sp.zn. Pl. ÚS-st. 21/05 nelze pomocí žaloby na určení vlastnického práva obcházet smysl a účel restitučního zákonodárství.

- nález Ústavního soudu ze dne 4. 12. 2008, sp.zn. I. ÚS 428/06

Avšak pozor u bagatelních věcí! *De minimis non curat preator.*

Již ve své dřívější rozhodovací praxi dal Ústavní soud najevo, že v případech tzv. bagatelních věcí, tj. žalob znějících na peněžité plnění nepřevyšujících částku 2 000 Kč (*pozn. od 1. 7. 2009 je tato částka zvýšena na 10.000,- Kč*) – (§ 202 odst. 2 o. s. ř.), je ústavní stížnost v podstatě vyloučena s výjimkou zcela extrémních pochybení obecného soudu přivozujících zřetelný zásah do základních práv stěžovatele (srov. např. usnesení sp. zn. III. ÚS 405/04, in Sb.n.u., sv. 34, usn. 43, str. 421). ... Výklad přijatý Ústavním soudem nelze chápat jako *denegatio iustitiae*, nýbrž jako promítnutí celospolečenského konsenzu o bagatelnosti výše uvedených sporů do výkladu základních práv, resp. do stanovení jejich hranice.

Nelze úspěšně namítat ani porušení procesního základního práva (čl. 36 odst. 1 Listiny). Toto právo totiž není právem samoúčelným, jeho uplatňování je vždy vázáno na základní právo hmotné, přičemž zásah do tohoto hmotného základního práva je intenzity tak nízké, že mu nelze poskytnout ústavněprávní ochranu.

- - -

Příklad č. 3

nedostatečné odůvodnění rozhodnutí nepřípustnost fragmentárního čtení textu zákona

Pan X., (uchazeč o studium) se zúčastnil přijímacího řízení na veřejnou vysokou školu. Rozhodnutím děkana fakulty nebyl přijat s odůvodněním, které znělo: „Pro velký počet uchazečů jste nebyl přijat z kapacitních důvodů.“ Proti tomuto rozhodnutí podal uchazeč žádost o přezkum, ve kterém namítal konkrétní skutečnosti, které podle jeho názoru dokazují, že byl při přijímacím řízení porušen zákon – např. namítal, že fakulta zkrlesně informovala o obsahu přijímacích zkoušek, v některých otázkách byly nejasnosti atd.

Rozhodnutím rektora bylo potvrzeno rozhodnutí děkana s odůvodněním, které znělo: „Výše uvedené rozhodnutí děkana je v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, studijním a zkušebním řádem a se stanovenými podmínkami přijímacího řízení. Proto bylo rozhodnuto tak, jak je ve výroku uvedeno.“

§ 50 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

Přijímací řízení

...

- (2) O přijetí ke studiu ve studijním programu, který uskutečňuje fakulta, rozhoduje děkan fakulty. O přijetí ke studiu ve studijním programu, který uskutečňuje vysoká škola, rozhoduje rektor.
- (3) Na soukromých vysokých školách rozhoduje o přijetí ke studiu orgán určený vnitřním předpisem.
- (4) Na rozhodování o přijetí ke studiu se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.
- (5) Rozhodnutí musí být vyhotoveno písemně do 30 dnů od ověření podmínek pro přijetí ke studiu, musí obsahovat odůvodnění a poučení o možnosti podat žádost o přezkoumání a musí být uchazeči doručeno do vlastních rukou. Způsob náhradního doručení stanoví vnitřní předpis. Uchazeči, jehož pobyt není znám, se doručuje vyvěšením rozhodnutí na úřední desce.
- (6) Uchazeč má právo nahlédnout do všech svých materiálů, které mají význam pro rozhodnutí o jeho přijetí ke studiu.
- (7) Uchazeč může požádat o přezkoumání rozhodnutí. Žádost se podává orgánu, který rozhodnutí vydal, ve lhůtě 30 dnů ode dne jeho doručení; zmeškání této lhůty lze ze závažných důvodů prominout. Jestliže je tímto orgánem děkan, může sám žádosti vyhovět a rozhodnutí změnit, jinak ji předá k rozhodnutí rektorovi. Rektor změní rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu se zákonem, vnitřním předpisem vysoké školy nebo její součástí nebo podmínkami stanovenými podle § 49 odst. 1 a 3. Jinak žádost zamítne a původní rozhodnutí potvrdí.

- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2006, č.j. 2 As 37/2006-63 (publ. pod č. 1112/2007 Sb. NSS)
- Rigel, F., Judikatura Nejvyššího správního soudu: rozhodování o právech a povinnostech žáků, studentů a uchazečů o studium. Soudní rozhledy, č. 7/2008, s. 241an.